

Kofi Annan: Tsunami v jižní Asii je nebývalá globální katastrofa, která vyžaduje nebývalou globální odpověď.

Foto: OSN/DPI

Postižené země budou potřebovat dlouhodobou pomoc.

60 let OSN: Čas na změnu

Michal Broža

Organizace spojených národů vstoupila do 60. roku své existence. V mnohém to může a současně by měl být rok zlomový. OSN stojí na rozcestí. V podobě, v jaké funguje nyní, nestačí plnit úkoly, které jsou na ni kladeny. Nejde jen o finance, ale především o systém rozhodování a řízení. Proto již několik let generální tajemník Kofi Annan vyzývá členské státy k zásadní přeměně. Reforma není věcí samotné organizace, je především v rukách vlád států.

OSN prochází v poslední době složitým obdobím, kdy je zpochybňována i samotná její existence. Avšak svět čelí celé řadě hrozeb, které vyžadují společná řešení. Proto Kofi Annan pověřil na podzim roku 2003 tým osobností vypracováním návrhů, jak současným problémům čelit. Plán předložený na začátku prosince obsahuje řadu reformních kroků, včetně reformy Rady bezpečnosti (viz *UNbulletin 12/2004*). Já-

drem problému ale není to, jaký počet členů bude mít Rada bezpečnosti a které země se stanou stálými členy. Skutečnou podstatou věci je, zda se svět bude řídit systémem multilaterální spolupráce nebo se vrátí k principu jednostranných akcí podle momentální potřeby a rozložení sil ve světě. Jednostranné akce ale nemohou řešit nejzávažnější problémy jako je mezinárodní terorismus, zbraně hromadného ničení, AIDS, chudoba, ničení životního prostředí. V hantýrce OSN „problémy bez cestovních pasů“.

OSN je ve svém obsahu odrazem našeho světa. Ve své formě je ale pravděpodobně současným jediným nástrojem společného soužití všech států. Svět musí být schopen rychle a spravedlivě čelit diktaturám, genocidám, válečným zločinům či chudobě, hladu, nemocem a ničení životního prostředí. Úkolem OSN je umožnit státům, aby přijímaly normy mezinárodního práva a aby je dodržovaly. Bez podpory všech aktérů - vlád, občanské společnosti, široké veřejnosti a médií - se jí tento úkol podaří jen stěží splnit.

Obsah čísla

3 Názor

Jeffrey Sachs: Projekt tisíciletí OSN

4 Záběr

Ropa za potraviny: Volckerova zpráva

Súdán: Vláda je zodpovědná za zločiny v Dárfúru

Úspěšné volby v Iráku a Palestině

Měsíc po tsunami

6 Fakta a čísla OSN

Projekt tisíciletí

Milí čtenáři,

„čas na změnu“ nastal i pro UNbulletin. Věřím, že nová grafická úprava bude krokem vpřed. Obsah sice nedozná tak nápadných změn, přesto se vám pokusíme přinášet informace ze světa OSN trochu jinak a snad i lépe.

Nejvýraznější změnou bude zrušení sekce „Události OSN“. Ta bude nyní spojena s rubrikou „Záběr“ a výsledná nová koncepce bude přibližně uprostřed mezi původními událostmi a záběrem. Samostatně již nebude působit ani rubrika „Zprávy centra OSN“, prostor pro informace o naší činnosti je vymezen tímto sloupkem. Nepravděpodobně budeme do bulletinu jako v minulosti zařazovat zajímavé články ze světového tisku.

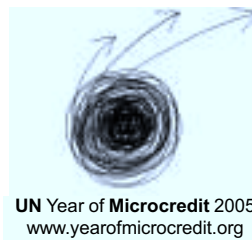
UNbulletin nemůže mít a ani nemá ambice pokrýt veškeré dění v OSN. Měl by Vám být základním a přitom solidním průvodcem složitým labyrintem světové organizace. Přestože zůstává i nadále měsíčníkem, nepodaří se nám ani letos vydat všech dvanáct čísel. Časopis je prakticky výsledkem práce jednoho člověka, proto v případě nepřítomnosti volíme řešení formou dvojčísla.

Rád bych vás informoval také o aktuálním dění v informačním centru. Mnozí víte, že síť UNIC prochází v posledních dvou letech výraznou reformou. Prvním výsledkem reformních kroků je vytvoření Regionálního informačního centra OSN v Bruselu (RUNIC), které svou činností pokrývá část území Evropské unie (před rozšířením 1. května 2004). RUNIC vznikl sloučením devíti center OSN a poskytuje informační služby v 15 státech unie. Podobné schéma regionalizace by mělo pokračovat i v jiných oblastech světa. V dohledné době se však nepředpokládá, že by se dotklo i pražského centra.

Ředitel UNIC Andreas Nicklisch se v lednu loňského roku stal zástupcem ředitele bruselského RUNIC a současně plní funkci „Desk Officer“ pro Velkou Británii a Irsko. Formálně zůstal ředitelem pražského UNIC, vedením centra v jeho nepřítomnosti byl pověřen autor těchto řádků.

Naše činnost je zejména v posledních dvou letech stížena velmi nízkými rozpočty. Potíže vznikly kvůli snížení celkového rozpočtu Odboru OSN pro informování veřejnosti (DPI) o dva miliony USD a navíc dlouhodobým poklesem kurzu dolaru. Náš mandát však zůstal nezměněný, tedy velmi široký. Spoléháme na Vaši vstřícnost a porozumění, abychom toto složité období překonali a byli schopni vám i do budoucna nabídnout kvalitní služby.

Michal Broža, editor

UNbulletin

Editor
Michal Broža

Vydavatel
Informační centrum OSN v Praze

Objednávky
IC OSN, nám. Kinských 6
150 00 Praha 5

UNbulletin je časopis Organizace spojených národů v České republice.

Telefon: (+420) 257 199 833, Fax: (+420) 257 316 761

Internet: unicprg@osn.cz, www.osn.cz

Vychází zpravidla jednou za měsíc, je distribuován bezplatně.

Roč. 2005 / č. 1-2, ev. č. MK ČR E 14551

↻ Tištěno na recyklovaný papír.

Zodpovědný přístup k rozvojové pomoci

Jeffrey Sachs

Nedávno zveřejněná zpráva Projekt tisíciletí OSN (*Millennium Project*), vytyčuje novou strategii, jejímž cílem je odstranění extrémní chudoby a nemocí v nejchudších zemích světa. Hlavní myšlenkou tohoto plánu je zvýšení investic do lidského rozvoje, životního prostředí a infrastruktury podle konkrétních potřeb jednotlivých zemí. Investiční plány by přitom měly být dostatečně ambiciózní, aby zajistily naplnění rozvojových cílů milénia (*Millennium Development Goals, MDG*).

Je zřejmé, že soukromé trhy potřebné investice neposkytnou. Stejně tak nemohou vlády států s nízkými příjmy financovat investice výlučně z domácího rozpočtu. Tyto klíčové investice musejí tedy být spolufinancovány bohatými a chudými zeměmi. Vyspělé státy již dlouho takovou pomoc slibují, ale zatím velmi zaostávají za sliby, které učinily již v roce 1970: poskytnout na rozvojovou pomoc 0,7 procenta svého HDP.

Časy se však mění. Evropa již začala ke zvyšování své rozvojové pomoci přistupovat vážně. Pět evropských zemí v současné době poskytuje rozvojovou pomoc ve výši 0,7 procenta HDP (Dánsko, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko a Švédsko) a šest dalších nedávno přislíbilo, že této úrovně dosáhnou do roku 2015 (Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Španělsko a Velká Británie). Německo pravděpodobně již brzy oznámí své vlastní cílové datum, což bude představovat zásadní průlom v závazcích týkajících se celé Evropy. K těmto snahám by se následně mohly připojit i Spojené státy a Japonsko. Politická debata se tak přesunuje od otázky, zda rozvojovou pomoc zvýšit, k otázce, jak ji nejlépe rozdělit.

Zpráva „Projekt tisíciletí“ vyzývá ke spravování zahraniční pomoci s ohledem na konkrétní výsledky. Doporučuje proto, aby se výše pomoci stanovovala a posuzovala podle rozvojových cílů tisíciletí (MDG) stanovených pro rok 2015.

Zpráva dále doporučuje, aby rozvojová pomoc v každém sektoru byla roz-

dělována s ohledem na konkrétní a měřitelné orientační body podle jasně stanoveného kalendáře. Například v boji proti malárii by takové orientační body mohly ukázat poměr venkovských rodin, které do určitého data obdržely zdarma ochranné sítě proti komárům či léky proti malárii. V boji proti HIV/AIDS by takovým orientačním bodem mohl být počet osob podstupujících antiretrovirální léčbu. V sektoru zdravotnictví obecně bychom měli sledovat například výstavbu a činnost nemocnic, dále pak procento lékařů a zdravotnického personálu působících v dané oblasti.

Vlády, dárci i občanská společnost by měly sestavit konkrétní stanovy pro plnění těchto cílů (účtnictví, vyhodnocování, zveřejňování ukazatelů plnění). Velké nevládní organizace jako je například Transparency International a soukromé účetní firmy by měly pomoci zajistit, aby zvýšená rozvojová pomoc skutečně proudila do cílových oblastí. Takovou rozvojovou pomoc by přitom získaly pouze ty státy, které přislíbí, že se podrobí přísnému mechanismu plnění cílů.

Konkrétní investiční plány by měly sestavit vlády zemí v součinnosti s místními organizacemi, dárci a mezinárodními institucemi, aby se zajistilo, že bude brán ohled na místní podmínky.

Skeptici namítají, že cíle Projektu tisíciletí jsou příliš ambiciózní. To je bezpochyby pravda v zemích, jejichž vlády se o plnění těchto cílů nezajímají, neplatí to však v případě těch států, jež se na jejich realizaci aktivně podílejí. V Keni, Etiopii a dalších zemích spolupracuje Projekt tisíciletí s tamními vládami na stanovení současných podrobných investičních potřeb a na plánech desetiletých investičních programů. To je praktický krok, o který se skeptici nikdy nepokusili. Projekt tisíciletí OSN stanovil konkrétní investiční opatření, která pomohou překonat nejhorší překážky v oblastech jako je produkce potravin, zamezování šíření nemocí a další problémy při snižování chudoby.

Například v Keni, jejíž nová demokratická vláda se zavázala k rozvoji své země, definovali agronomové, specialisté na zdravotnictví, vzdělávání a další odborníci existující problémy a doporučili jejich řešení v řadě sektorů. Jakmile se

dárci zaváží k poskytnutí prostředků rozvojové pomoci, podmíněné jejich adekvátním využitím, bude možné načrtnout plány na zvýšení investic. Na nedávném setkání se dárci a keňští představitelé v zásadě dohodli, že se letos stane prioritními pět konkrétních cílů rozvoje. Praktickými kroky naplňování pak bude například nábor 4 tisíc zdravotních sester, zahájení léčby 100 tisíc nemocných AIDS a vyškolení desítek tisíc vesnických zdravotnických pracovníků. Jedná se o cíle, které přímo reagují na existující zdravotní problémy v Keni.

Dárcovské země v Evropě by letos měly identifikovat řadu rychle se rozvíjejících zemí jako je Keňa, Etiopie, Ghana, Tanzanie či Senegal, jejichž vlády jsou připraveny přistoupit na zvýšenou transparentnost a zodpovědnost při rozdělování rozvojové pomoci. Jak dárcovské země, tak i země, které pomoc přijímají, by se přitom měly zaměřovat na snadno dosažitelná opatření, jako je

Hlavní myšlenkou Projektu tisíciletí je zvýšení investic do lidského rozvoje, životního prostředí a infrastruktury. Soukromé trhy potřebné investice neposkytnou. Vlády států s nízkými příjmy nemohou financovat investice výlučně z domácího rozpočtu. Klíčové investice musejí být tedy spolufinancovány bohatými a chudými zeměmi.

distribuce ochranných sítí proti přenosu malárie, léčba AIDS, zajištění jídla pro nejchudší ve školách či kultivace zemědělské půdy, které pomohou africkým vesnicím ven ze současné bída a zabrání předčasnému úmrtí stovek milionů lidí.

Autor je ředitelem Earth Institute na Kolumbijské univerzitě a stojí v čele Projektu tisíciletí OSN. Tento článek byl publikován dne 24. ledna 2005 v deníku Financial Times.

Více o projektu tisíciletí:
www.unmillenniumproject.org

Ropa za potraviny

Průběžná Volckerova zpráva

3. února 2005 – V reakci na zveřejněné průběžné zprávy Volckerova týmu o programu Ropa za potraviny oznámil generální tajemník Kofi Annan, že inicioval disciplinární řízení proti činitelům zapojeným do programu a podnikl širší opatření v řídicí oblasti. Dodržel tak svůj dřívější slib, že zakročí v případě jakýchkoli informací o zneužití úřední moci ze strany zaměstnanců OSN v souvislosti s iráckým programem.

„Od počátku jsem dával jasně najevo, že nikdo, kdo poruší jakýkoliv zákon, nebude uchráněn od soudního stíhání. Na tom dále trvám“, uvedl generální tajemník v prohlášení zveřejněném krátce poté, co ho šéf nezávislého vyšetřovacího výboru a bývalý prezí-

dent americké centrální banky Paul Volcker seznámil s průběžnou zprávou své komise. Generální tajemník následně předal 240stránkový dokument Radě bezpečnosti.

Disciplinární řízení bylo zahájeno s Benonem Sevanem, bývalým šéfem úřadu pro irácký program na základě „mimořádně znepokojujících důkazech provinění“, jak bylo uvedeno ve zprávě Volckerova týmu. Opatření budou podniknuta také proti Josephu Stephanidesovi, o němž se zpráva rovněž zmiňuje a který je ještě ve funkci.

Nezávislý tým pod vedením Paula Volckera dále oznámil, že se chystá vydat další průběžnou zprávu o otázkách, které se přímo týkají generálního tajemníka, konkrétně o smluvním dojednání OSN se společností, která zaměstnávala jeho syna

Koja. „Doufám, že zpráva bude brzy k dispozici. Její závěry očekávám s čistým svědomím,“ prohlásil Annan.

Šéf úřadu generálního tajemníka

„Od počátku jsem dával jasně najevo, že nikdo, kdo poruší jakýkoliv zákon, nebude uchráněn od soudního stíhání. Na tom dále trvám“.

Kofi Annan

OSN Mark Malloch Brown vyslovil naději, že probíhající Volckerovo vyšetřování objasní souvislosti celého případu a

Súdán

Vláda nese odpovědnost za zločiny v Dárfúru

1. února 2005 – Ze zprávy vyšetřovací komise jmenované OSN, která dostala za úkol zjistit, zda došlo v oblasti válkou sužovaného Dárfúru ke genocidě, vyplývá, že vláda a džandžauídské milice nesou odpovědnost za zločiny podle mezinárodního práva. Ve své zprávě důrazně doporučuje postoupit případ Mezinárodnímu trestnímu soudu (ICC).

Komise došla k závěru, že vláda o genocidu neusilovala. Nicméně zjistila, že se vládní síly a milice měly podílet a dopouštěly se „nevybíravých útoků, zabíjení civilistů, mučení, vynucených zmizení, ničení vesnic, znásilňování a dalších forem sexuálního násilí, drancování a násilného přesídlování“.

Ve vyjádření k 177stránkové zprávě vyzval generální tajemník Kofi Annan Radu bezpečnosti, aby zvažila případné

sankce s ohledem na to že podle vyšetřovací komise „vážné porušování mezinárodních lidských práv a humanitárního práva přerostlo ve zločiny podléhající mezinárodnímu právu.“

Pětičlenná komise objevila hodnověrné důkazy také o odpovědnosti povstaleckých sil za možné válečné zločiny, včetně zabíjení civilistů a drancování.

Od počátku roku 2003, kdy se povstalci částečně na protest proti rozdělování hospodářských zdrojů chopili zbraní, byly zabity desetitisíce lidí a až 1,85 milionů lidí se dali na útěk ze svých domovů, ať už v rámci své země nebo do sousedního Čadu. Závěr, že nešlo o cílenou politiku genocidy, nesmí nikterak zlehčovat závažnost spáchaných zločinů, uvádí komise. „Mezinárodní zločiny, ať už jsou to zločiny proti lidskosti či válečné zločiny, k nimž došlo v Dárfúru, nejsou méně závažné a ohavné, než genocida,“ vyjádřila se komise ve své zprávě. Nicméně podstatný prvek záměru genocidy komise nezjistila, alespoň co se týká centrálních vládních úřadů.

Komise doporučila vytvořit kompenzační komisi, která by zaručila odškodnění obětí zločinů, ať už byli jejich pachatelé identifikováni či nikoliv. „Komise se domnívá, že Rada bezpečnosti musí zasáhnout nejen proti pachatelům, ale také v zájmu obětí,“ uvádí zpráva.

Komise poskytla Annanovi zapečetěný seznam osob podezřelých z odpovědnosti, jež by měly být předány příslušnému žalobci.

„Má podpora ICC je obecně známa,“ prohlásil Kofi Annan. „Rozhodnutí však náleží Radě bezpečnosti, nikoliv mně. Podstatné je, že těmto lidem hrozí stíhání. Tak závažné zločiny nelze pachat beztrestně.“

Celá zpráva je k dispozici na internetu na adrese

http://www.un.org/News/dh/sudan/com_inq_darfur.pdf

→ připomněl, že pašování ropy bylo hlavním zdrojem nelegálních příjmů bývalého iráckého režimu. „Pašování ropy probíhalo mimo dohled OSN, ale před očima

Irák

Úspěšné volby

Foto: OSN/DPI

30. ledna 2005 – Generální tajemník OSN Kofi Annan uvítal, že volby v Iráku proběhly úspěšně. Vyzval k národnímu usmíření a přislíbil pomoc Organizace spojených národů v současné politické transformaci země.

„Chtěl bych vzdát hold odvaze iráckého lidu a poblahopřát nezávislé volební komisi i tisícům iráckých volebních do-

brotovníků a pozorovatelů k přípravě a uskutečnění voleb tak efektivně v tak omezené časové lhůtě a v tak nebezpeč-

ných podmínkách,“ prohlásil generální tajemník.

Poblahopřál také pracovníkům Pomocné mise OSN v Iráku (UNAMI), kteří se společně s dalšími mezinárodními volebními odborníky na podpoře voleb podíleli. „Jak irácké tak i mezinárodní bezpečnostní síly významně přispěly k zajištění relativně důvěryhodného a bezpečného prostředí,“ poznamenal.

„Úspěch voleb je pro transformační období dobrým znamením,“ prohlásil Annan. Hlasování umožní přípravu návrhu ústavy, která by měla být předložena ke schválení v říjnovém referendu.

OSN je podle Annana připravena pokračovat ve své volební pomoci, a pokud bude přizvána, pomoci zvolenému prozatímnímu parlamentu s vypracováním návrhu ústavy.

ma členských zemí zasedajících v Radě bezpečnosti,“ řekl Malloch Brown.

Palestinské volby

org/News

Jižní Asie

Měsíc po tsunami

26. ledna 2005 – Koordinátor humanitární pomoci OSN Jan Egeland předložil měsíc poté, co ničivá vlna tsunami zasáhla desítku zemí v Indickém oceánu, pozitivní přehled „významné, efektivní, rychlé a robustní“ mezinárodní reakce, která pomohla zachránit desítky tisíc životů před nepřízní osudu. Na tiskové konferenci v New Yorku Egeland uvedl, že při celkovém počtu mrtvých přesahujícím 200 000 mezinárodní humanitární operace koordinovaná OSN úspěšně zabránila druhé vlně obětí způsobené nemocemi. Celý proces, který obvykle trvá tři a více měsíců, tentokrát zabral jediný měsíc. Při inventarizaci uplynulého měsíce vyzdvihl především místní komunity a vlády postižených zemí. Reakci dárců označil za bezprecedentní. Z 997 milionů dolarů požado-

vaných v rámci humanitární výzvy OSN již bylo přislíbeno více než 775 milionů.

Jan Egeland uvedl, že v indonéském Aceh – nejvíce postižené oblasti – a v Somálsku přetrvávají velké problémy s přístupem a pomoc se zřejmě dosud nedostala ke všem potřebným. Potravinová pomoc již ale proudí k více než 1,2 milionu lidí a jejich počet se může zvýšit až na 2 miliony. Celkem pro půl milionu lidí se podařilo zajistit zásobování čistou vodou. Děti se začaly vracet do škol.

„Myslím, že vstupujeme do nové fáze, fáze obnovy a rehabilitace,“ řekl Jan Egeland. „V mnoha oblastech tato fáze již začala. V Aceh a na Sumatře to ještě nějaký čas potrvá.“ Zapojí se stovky partnerů nejen ze systému OSN, ale i Světová banka, Asijská rozvojová banka, rozvojové agentury, nevládní organizace a státní instituce.

13. ledna - Rada bezpečnosti OSN ocenila palestinské prezidentské volby a blahopřála palestinskému lidu k vysoké účasti ve volbách, které probíhaly v náročných podmínkách.

Rada bezpečnosti vyzvala Izraelce i Palestince k obnovení politického procesu a zdůraznila potřebu plného uplatnění mírového plánu podporovaného skupinou „čtyř“, který je znám jako „cestovní mapa“. Ten předpokládá vznik nezávislého, životaschopného, demokratického a suverénního palestinského státu koexistujícího vedle Izraele v mírovém a bezpečném sousedství.

Zástupce generálního tajemníka pro politické záležitosti Kieran Prendergast ve své zprávě o situaci na Blízkém východě v Radě bezpečnosti prohlásil, že přinejmenším pro tuto chvíli dlouhé a hořké roky deziluze, beznaděje a zoufalství v regionu vystřídal optimismus. Přestože podle jeho slov rizika přetrvávají a hrozba nového zhoršení situace je stále reálná, je tento měsíc již druhým v řadě, který je příslibem pokroku v řešení konfliktu mezi Izraelci a Palestinci.

Více informací:
<http://ochaonline.un.org/>

Projekt tisíciletí:

Boj s extrémní chudobou musí být naší prioritou

Pouhých 30 centů z každého dolaru mezinárodní pomoci se ve skutečnosti dostane do investičních programů, které se v chudých zemích zaměřují na boj proti chudobě, hladu a nemocem.

Skupina 265 předních světových odborníků na otázky rozvoje navrhla soubor specifických a z hlediska nákladů efektivních opatření, která společně mohou do roku 2015 snížit na polovinu extrémní chudobu a radikálně zlepšit život nejméně jedné miliardy lidí. Dosud tak obsáhla a vyčerpávající strategie boje proti chudobě na globální úrovni navržena nebyla.

Doporučení předložená v Projektu tisíciletí byla publikována ve zprávě nazvané *Investice do rozvoje: Praktický plán na dosažení rozvojových cílů tisíciletí*. Zpráva byla předána generálnímu tajemníkovi OSN Kofimu Annanovi. Podle něho se boj s extrémní chudobou musí stát prioritou světového společenství a systému OSN v roce 2005. „Až dosud jsme neměli pevný plán, jak rozvojových cílů tisíciletí dosáhnout“, prohlásil profesor Jeffrey D. Sachs, ekonom, který stojí v čele Projektu tisíciletí. „Odborníci, kteří k tomuto dílu přispěli, bezpochyby prokázali, že cíle ještě stále můžeme splnit, pokud začneme plán uskutečňovat okamžitě.“

Reakce mezinárodního společenství na katastrofu způsobenou tsunami v jižní Asii, ukázala, že svět má obrovský potenciál pomáhat. Obyvatelé vyspělých zemí jsou ochotni poskytnout prostředky na pomoc nejchudším oblastem, pokud vědí, že se jejich peníze skutečně dostanou k potřebným lidem.

To je velkou nadějí pro naplňování rozvojových cílů. Plán Projektu se těmito opodstatněnými obavami zabývá a ukazuje, že cílené investice do základních veřejných služeb, jako je zdravotnictví, školství a infrastruktura posiluje odolnost států před podobnými tragédiemi či před následky nemoci, hladu a ničení životního prostředí.

Hlavní body a klíčová doporučení Projektu tisíciletí:**Praktický plán**

V roce 2000 se na půdě OSN sešli představitelé států světa a dohodli se na snížení extrémní chudoby do roku 2015 na polovinu. Projekt tisíciletí je detailním praktickým plánem, jak toho dosáhnout.

Dosažitelné cíle

V rozboru nákladů došli zpracovatelé projektu k závěru, že rozvojových cílů tisíciletí (dále jen cílů) je možné dosáhnout investováním pouhé poloviny procenta příjmů vyspělých průmyslových zemí.

Reformy na místní úrovni

Nutnou podmínkou dosažení cílů jsou reformy na místní úrovni a závazek států pomáhat těm nejpotřebnějším.

Posilování obchodu a soukromého kapitálu

Jde o klíčové prvky trvalého růstu ve všech rozvojových zemích. Nejchudší země nemohou využít výhod obchodních a investičních příležitostí bez pomoci při výstavbě základní veřejné infrastruktury, jako jsou silnice, přístavy, nemocnice a školy, a bez zvyšování odbornosti pracovní síly.

Rychlá cesta k úspěchu

Projekt tisíciletí doporučuje, aby se pomoc okamžitě zaměřila na země, které pomoc potřebují a současně jsou schopné pomoc rychle a efektivně využít.

Vlády na vše nestačí

Ekonomický růst a tvorba pracovních míst na straně jedné a poskytování služeb chudým na straně druhé vyžadují široké partnerství státní sféry, občanské společ-

nosti a soukromého sektoru. Komplexnost je klíčem k úspěchu.

Kvalitní pomoc

Kvalita pomoci je stejně významná jako objem.

Rychlá pomoc

Jednoduchá a rychlá pomoc může zachránit miliony životů za relativně nízkých nákladů: patří sem například jídlo ve školách pro nejchudší zdarma, dárky malých generátorů do nemocnic a škol, poskytování antiretrovirální léčby či sítí proti komárům zdarma.

Výzkumy a zprávy vypracované v rámci projektu byly postoupeny k odbornému posouzení expertům z dalších významných institucí, například ze Světové banky a Mezinárodního měnového fondu.

Zpráva vyzývá k zásadnímu přehodnocení mezinárodního systému podpory rozvoje, který shledala příliš často ne-efektivním a bez konkrétního zaměření. Ze zprávy projektu vyplývá, že pouze kolem 30 centů z každého dolaru mezinárodní pomoci se skutečně

Do Projektu tisíciletí přispěly osobnosti z řad teoretiků a praktiků rozvojové pomoci. Patří mezi ně bývalý mexický prezident Ernesto Zedillo, indonéský ministr obchodu Mari Pangestu, laureát ceny Světového potravinového programu M.S. Swaminathan, národní koordinátorka programu „Vzdělání pro všechny“ nigerijského ministerstva školství Amina J. Ibrahimová, držitel MacArthurovy ceny Pedro Sanchez, výkonná tajemnice rwandské Národní komise pro boj protis AIDS Agnes Binagwahová, ředitel Programu boje s malárií na Columbijské univerzitě Awash Teklehaimanoto, prezidentka Světové unie pro ochranu životního prostředí Yolanda Kakabadse Navarrová, předseda organizace Africká voda Albert M. Wright, prezident Světové federace inženýrských organizací Yee-Cheong Lee a bývalý výkonný tajemník Úmluvy OSN o biodiverzitě Calestous Juma.

Foto: UNIC

dostane do investičních programů, které se v chudých zemích zaměřují na boj proti chudobě, hladu a nemocem. Podle odborníků účastnících se projektu bude rozvojová pomoc mnohem efektivnější a méně nákladná, bude-li cíleně sdružována a efektivně využívána na lokální úrovni. Autoři zprávy vypočítávají, že v zemích s nejnižšími příjmy je k dispozici jen 24 procent pomoci z bilaterálních dohod potřebné pro kriticky významné investice v rámci rozvojových cílů tisíciletí. U mnohostranné pomoci je to sice 54 procent, ale pořád je to nedostačující.

„Otázka nezní, zda je pomoc účinná,“ říkají autoři zprávy *Investice do rozvoje*. Je evidentní, že pomoc účinná je, pokud je ovšem dostatečná a dobře řízená. Problém spočívá ve způsobu a čase doručení, do kterých zemí a v jakém množství.

Projekt tisíciletí zkoumal země s velkou koncentrací lidí žijících v krajní chudobě, aby zjistil, jak velkých investic by bylo třeba pro řešení problémů hla-

dovění, vzdělání, zdravotnictví, vody a hygieny, příměstských slumů, dostupnosti energie a dopravních komunikací. V zemích s nízkými příjmy by to znamenalo zvýšení investic o 70-80 dolarů na jednoho obyvatele v roce 2006 s tím, že v roce 2015 by tyto investice vzrostly na 120-160 dolarů. Mnohé země se střední úrovní příjmů budou tyto investice schopné pokrýt z vlastních zdrojů, i když v mnoha případech budou požadovat odpovídající snížení nebo pozastavení splátek dluhů a odbornou technickou pomoc. V chudších zemích ale místní zdroje postačovat nebudou a rozdíl bude nutné pokrýt ze zdrojů vnějších.

Projekt tisíciletí vyzývá k rázné akci během příštího desetiletí podle následujících pokynů:

- K dosažení všech cílů tisíciletí by rozvojové země měly přijmout ambiciózní projekty národního rozvoje, zahrnující konkrétní politické reformy a podrobnou rozvalu požadovaných in-

vestičních potřeb a vlastních finančních možností.

- Země s vysokými příjmy musí otevřít své trhy dovozům z rozvojových zemí a měly by nejchudším zemím pomoci v posilování jejich vývozní konkurenceschopnosti pomocí investic do infrastruktury, obchodních zařízení, vědy a technologií. Autoři důrazně doporučují uzavřít jednání konference o rozvoji v katarském Doha (*Doha Development Round*) do roku 2006.

- Regionální uskupení jako je Africká unie by měly podporovat regionální obchod a budování přeshraniční infrastruktury (silnice, energovody, telekomunikace) a posílit ekologické systémy řízení. Dárcovské země by měly rozšířit financování těchto zásadních regionálních programů.

- Generální tajemník musí zajistit lepší koordinaci mezi jednotlivými agenturami OSN.

- V roce 2006 musí pomoc z vyspělých zemí vzrůst na 0,44 procenta

HDP a na 0,54 procenta HDP v roce 2015. To je stále méně, než cílových 0,7 procenta HDP příslibených světovými představiteli v roce 2002 na konferenci v Monterrey.

- Autoři zprávy vyzvali bohaté země k poskytnutí rozvojové pomoci ve výši 135 miliard dolarů v roce 2006. To je o 48 miliard více, než představují dosavadní příslibené prostředky, a jde o ekvivalent přibližně pěti procent celosvětových výdajů na zbrojení. Doporučují dále, aby v roce 2015 roční objem pomoci dosahoval 195 miliard dolarů.

- Tato dodatečná pomoc by měla zahrnovat původní zvýšení z pěti na sedm miliard dolarů ročně až do roku 2015 určené na vědeckou a technologickou podporu chudých zemí se zaměřením na zdravotnictví, zemědělství,

mezinárodního finanční entity (*International Finance Facility, IFF*) jako hlavního opatření ve financování rozvoje v roce 2005. IFF, jehož úkolem by bylo zdvojnásobit do roku 2015 rozvojovou pomoc převodem dodatečných fondů z kapitálových trhů, vydáváním dluhopisů krytých přísliby dlouhodobé dárcovské pomoci. Volba finančního uspořádání ale závisí na dárcovských zemích. Klíčovou otázkou je rychlá dostupnost nových zdrojů.

Rozvojové cíle tisíciletí: Pojistka globální bezpečnosti

Času je málo, do splnění cílů roku 2015 zbývá jen 10 let. Jejich splnění není pouze otázkou globální spravedlnosti a lidských práv, ale je podstatné pro globální bezpečnost. Chudé a vyhladovělé společnosti jsou mnohem náchylnější k rozpoutání konfliktů o omezené životně důležité zdroje. Rozvojové cíle tisíciletí by měly být zahrnuty do agendy mezinárodního společenství v oblasti ukončování násilných konfliktů, uklidňování nestability a boje proti terorismu.

Zpráva Projekt tisíciletí vyzývá k efektivnímu zacházení se zdroji a upozorňuje, že zvláštní pozornost by se měla věnovat rozvojovým zemím, které se zavázaly k zavedení lepšího systému vlády a průhledného rozpočtování. Podle zprávy existují desítky zemí s nízkými příjmy, které se pokoušejí zahájit cestu reforem.

„Země neznající zákon a ovládané zkorumpovanými vůdci nejsou schopné investovat své zdroje do zdravotnictví, školství a silniční sítě,“ uvádí Sachs. „Zvýšená mezinárodní podpora by měla směřovat do zemí, které se snaží otevřít své ekonomiky, reformovat svůj politický systém a bojovat s korupcí.“

„Prolomení chudoby nejchudších zemí je z hlediska celosvětové bezpečnosti otázkou klíčového významu. Pokud lidé nemají potraviny, lékařskou péči, nezávadnou pitnou vodu a žádnou šanci na lepší budoucnost, jejich společnosti jsou náchylnější k nestabilitě a nepokojům, které se šíří do zbytku světa.“

Jeffrey Sachs

energetiku, péči o životní prostředí a výzkum klimatu.

- Projekt tisíciletí podporuje návrh Velké Británie na vytvoření nové

Více o projektu tisíciletí:
www.unmillenniumproject.org

2005

**MEZINÁRODNÍ ROK
MIKROKREDITU**
www.yearofmicrocredit.org

**MEZINÁRODNÍ ROK
TĚLOVÝCHOVY A SPORTU**
www.un.org/sport2005

KONFERENCE O ODZBROJENÍ
21.1. - 1.4.2005 / 30.5. -
15.7.2005 / 8.8. - 23.9.2005
Ženeva

KODAŇ + 10
Zhodnocení naplňování
Kodaňské deklarace a akčního
plánu
9. - 18.2.2005
New York

PEKING + 10
49. zasedání Komise
o postavení žen
28.2. - 11.3.2005
New York

OD REAKCE K PREVENCI:
Partnerství s nevládním
sektorem ve prospěch prevence
konfliktů a budování míru
19. - 21.7.2005
New York

SUMMIT TISÍCILETÍ+5
Zasedání 60. Valného
shromáždění k naplňování
rozvojových cílů tisíciletí
září 2005
New York

**SVĚTOVÝ SUMMIT O INFOR-
MAČNÍ SPOLEČNOSTI (II. část)**
16. - 18.11.2005
Tunis

WWW.OSN.CZ